

kimenekülés lángoszlopát, a forradalmat. A pusztulás, a hanyatlás központjából jött. Az, hogy éppen benne fut össze az egész magyar nép szenvedése és problematikája: a legszorosabb összefüggésben áll azzal, hogy nem alulról jött, hogy a fent és lent minden kérdését egyforma fájdalomosan átélte, hogy a magyar történet minden kérdésével — gyűlölvé vagy szeretve — egynek érezte magát, hogy „népért siró, bús, bocskoros nemes” volt.

Petőfi egy versében különös erővel van kifejezve ez a két típus, a sajátja és Adyé, világosabban, mint bárhol másutt:

*Minden, mi világos,
Minden, mi virágzó,
Dalodban, ó koldusok őse Homér!
Minden, mi sötét,
Minden, mi sivár,
Dalodban, királyi utód Osszián!*

ARATÓ ANDRÁS: VERSEK

MÓDOS PARASZT...

<i>Pénzed mellett hasalva befekszel a kazalba. Rothadsz, akár az alma.</i>	<i>Nem hordsz vizet vederbe. Nem nyom ágyod keserve. Nem fog rajtad vecsernye.</i>
<i>Kövért földed kapárod. Kövért füved kaszárod. Szegény embert nem állod.</i>	<i>Dús a répa, szép a tök. Nincs messze a csütörtök. Ne félj, elvisz az ördög.</i>

KAMPÓT VERNI...

<i>Sokat esznek, sokat isznak. Jó a hurka, jó ha véres. Hogy csámcsognak, télire majd hátuk, hasuk jó kövér lesz.</i>	<i>Bizony kampót kéne verni, nem a falba, nem a fába. Máshová kéne azt verni; holnap talán, ha nem máma.</i>
<i>Jó kövér lesz, szép kövér lesz. Bundát tesznek a hasukra. Bólogatnak, úgy szuszognak: más dolgozik a hasznukra.</i>	<i>Kampót verni mindenfelé, ahol kemény, ahol puha. Szegre veled nyonoruság, rongyos zubbony, parasztgunya.</i>

KARJÁBA KAPJA...

<i>Bolyong a nyár. Vigyorgó szél ül a nádason. A kerék nyoma felsír. A tarló eloson...</i>	<i>Foszlik a kender szála, rozoga lesz a vágy. Fondorkodik a bánat. A dombok öle lágy.</i>
--	--

*Párjéért ri a fűszál.
Csipog a gyenge rét.
Karjába kapja Isten
szomorú gyermekét...*

A BOLDOGOK..

*A hernyók és a szunyogok, A vödör, mikor megmerül.
ők, talán ők a boldogok. A szellő, mikor szenderül.*

*S a földet hasító eke. A nap, mikor nyugodni tér.
A hal, a tavak gyermeke. Ha elfolyik: a szolgáló vér.*

*S a harang, mikor zengetik.
A búza, mikor elvetik...*

AZ ASSZIMILÁCIÓ A MAGYAR IRODALOMBAN

Irta: BÖLÖNI GYÖRGY

Nagy vita folyik Magyarországon egy könyv felett, melyet az asszimiláció koráról a magyar irodalomban írt Farkas Gyula, a berlini Collegium Hungaricum igazgatója. A kiegyezéstől a háborúig akarná Farkas lemérni a magyar irodalmi életet, de ez csak ürügy arra, hogy szétverjen az asszimilálódott írók között. Tétéle az, hogy a magyarságba befurakodott svábok, szlovákok és zsidók az okai a magyar irodalom századvégi hanyatlásának. Azzal magyarázza ezt, hogy a 49 után jövő nemzeti elnyomatás alatt elgyengült és elparlagiasodott a fajtabeli magyarság újabb generációja. Így történt, hogy amikor a kiegyezés után megnyílt az ut a munkára, a fajtabeli magyarok és a nemesi osztály le-szarmazottjai helyett az elnyomatás ideje alatt gazdaságilag és szellemileg is megerősödött asszimilált magyarok vették át a vezetést az irodalomban s Vörösmarty és Arany utódlásából kizárták a magyarságot.

Annak, aki hosszú évek óta Magyarországtól távol él, enyhén mondva csömör ez a könyv. Számomra, aki már csak Ady oldalán is résztvevője voltam annak, ami a háború előtti magyar irodalmi élet kohójában történt, ennél is sokkal több, a történelem tudatos hamisítása. Ellenkönyvet lehetne írni csak arról, hogy tétélei mennyire hazugok; hogy nemcsak az írók egyénisége, értékelése, szellemi kisugárzása mennyire nem valódi mérték szerint, de senki sincs és semmi sincs, ami valóságot ábrázolna e görbe tükrökben. Még az eszmék és befolyások egymásutánja sem igazi, az okok felcserélődnek az okozatokkal és elvetélt elszólások igyekeznek kiformalni az írók „valódi“ arcát és „valódi“ célját.

A századeleji magyar írók kortársa vagyok és így inkább meg tudom ítélni e kor irodalmi életének folyását, melybe tartozom, mint az, aki könyvekből és papirhalmazokból rosszindulatúan akarja feléleszteni az akkori időket. Farkas szemén át minden eltorzul. Ha valaki az ő könyvét olvassa, csak ez ötven esztendőről, annak számára dögvészes az 1914 előtti magyar irodalmi levegő. Farkasnak egyformán pestises és nemzetrontó Rákosi Jenő rakciója és magyarosítása és a *Nyugat* nyugatúsága, vagy a *Huszdik Század* radikalizmusa. Az irányt és az értékmérőt az mutatja, hogy Szabolcska Mihályt lovagolja ki újra és újra nemzeti értéknek és egy szava sincs törpesége ellen. De ugyanakkor fricskákat kap Makai Emil, Heltai Jenő és mások — csaknem mindannyian írók, — akik